

Un quadre inèdit de Barberà de la Conca

RESUM

Presentació d'una peça inèdita on apareix una vista del municipi de Barberà de la Conca, segons un gravat del segle XVII i realitzada a cavall entre els segles XVIII i XX. Apareguda al mercat d'art barceloní el febrer del 2018.

RESUMEN

Presentación de una pieza inédita donde aparece una vista del municipio de Barberà de la Conca, según un grabado del siglo XVII y realizada a caballo entre los siglos XVIII y XX. Aparecida en el mercado de arte barcelonés en febrero de 2018.

ABSTRACT

Presentation of an unpublished piece where a view of the municipality of Barberà de la Conca appears, according to an engraving of the 17th century and made on horseback between the 18th and 20th centuries. Appeared in the Barcelona art market in February 2018.

Paraules clau: paisatgisme, Barberà de la Conca, Conca de Barberà, mercat d'art Barcelona.

Palabras clave: paisajismo, Barberà de la Conca, Conca de Barberà, mercado de arte Barcelona.

Keywords: landscaping, Barberà de la Conca, Conca de Barberà, Barcelona art market.

Damià Amorós i Albareda, Sarral, 1990. És graduat en Història de l'Art i Màster en Gestió del Patrimoni Cultural i Museografia per la Universitat de Barcelona. Membre de la junta de l'Associació Cultural Baixa Segarra de Santa Coloma de Queralt. Ha estat comissari de diferents commemoracions i exposicions a la demarcació de Tarragona. Ha publicat en revistes acadèmiques i de divulgació diferents articles sobre renaixement i barroc, el seu camp d'especialització. Actualment està vinculat al museu del Monestir de Poblet.

Un quadre inèdit de Barberà de la Conca

Damià Amorós Albareda

*amorosialbareda@gmail.com

Les primeres mostres de pintura paisatgística, centrada estrictament en un entorn urbà o natural, apareixen a cavall entre els segles XVI i XVII, especialment durant el renaixement i barroc¹. Tot i que trobarem algun exemple molt primitiu cap al segle XV.

A Catalunya l'aparició del gènere de la pintura paisatgística o vistes serà encara molt posterior, entre el segle XVII i XVIII, inicien un llarg camí que explotarà de forma definitiva entre els segles XIX i XX. Convertint-se en una de les expressions més importants de la pintura catalana². Les escoles d'Olot, Sitges o Santa Coloma³ són exemples d'aquesta acceptació de la pintura de paisatge per part del públic nacional.

Les primeres mostres que trobem a la Conca de Barberà són del segle XVIII. Dues peces, una d'elles datada, mostren l'inici d'aquest recorregut a la comarca. La primera, Museu Marès de Montblanc, on hi figuren Sant Josep, Sant Antoni, Sant Macià i Sant Francesc, al voltant de la Mare de Déu de la Serra i d'un estol d'àngels (Fig.1). Al peu de la composició apareix la primera visió de la trama urbana de

Fig. 1. "Mare de Déu de la Serra, Sants i àngels sobre la vista de Montblanc". Museu Marès Montblanc. Foto autor.

Montblanc. D'una factura popular la documentació facilitada pel centre data la peça al segle XVIII, tot i que l'expressió del conjunt i la vestimenta i iconografia potser fa pensar en l'últim terç del segle XVII.

La segona representació o vista, d'una població de la comarca, en aquest cas de la Baixa Segarra, és un petit dibuix dins de la composició d'un plànol⁴, on hi figuren els monuments i punts més coneguts de Santa Coloma de Queralt, datat l'any 1750. Aquest està firmat per un tal Gili (?) i conservat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona.

Fig.2. "Mapa fet per Gili del terme de Santa Coloma de Queralt y de Vellprat en lo any 1750". ACA.

Però és en la seva obra secundària *Plans et profiles des villes des Pays-Bas, Lorraine, Alsace, Catalogne et Franche-Comté* datada cap al 1660, on apareixen algunes poblacions de la Conca de Barberà, el Camp de Tarragona i Catalunya⁵⁵

Montblanc i Barberà de la Conca apareixen en aquesta compilació de vistes i plànols de poblacions, identificats amb un filacteri on apareix el topònim de l'espai retratat.

Precisament la vista que Beaulien publicà sobre Barberà de la Conca, on apareix el perfil de la població presidit per la parròquia de Santa Maria, el castell templer i les muralles i portals de la població. S'utilitzà com a model d'una de les representacions més primitives de paisatgisme a la Conca de Barberà. Amb tota seguretat la primera sobre llenç i datada a cavall entre els segles XVIII i XIX.

Aquesta tela aparegué al mercat d'art barceloní, a través d'una casa de subhastes de la ciutat comtal, al mes de febrer del 2018. Durant les sessions de subhasta anteriors i posteriors apareixerien d'altres teles, amb un format i tècnica molt semblant, on també s'hi representaven vistes de monuments del Camp de Tarragona, entre les quals destacaven una del Monestir de Santes Creus i una altra del Monestir de Poblet.

La vista de Barberà de la Conca, com ja apuntàvem més amunt, reproduïa perfectament el gravat del segle XVII, fins i tot amb la presència de figures en un primer pla i amb el filacteri o llegenda, on apareix el topònim: "BARBERA".

A més d'aquestes dues mostres, algunes poblacions de la Conca de Barberà resten incloses a l'obra gràfica de Sebastian de Beaulieu (? , 1612 - ?, 1674). Militar i enginyer francès que plasmà en les seves obres les accions militars, guerres i batalles del regnat del rei Lluís XIV. La seva magna obra *Les glorieuses conquêtes de Louis la Grand* o més popularment com Grand Beaulieu mostra les campanyes militars des de la batalla de Rocroi (1643) fins al setge de Namur (1692).

Fig. 3. "Barbera" Plans et profiles des villes des Pays-Bas, Lorraine, Alsace, Catalogne et Franche-Comté. Beaulieu. Col·lecció particular.

Fig. 4. "Barbera" (Ajuntament de Barberà de la Conca).

Sortosament l'ajuntament de Barberà fou assabentat de la venda de l'obra i gràcies a la col·laboració de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya pogué exercir el seu dret a tempteig i adquirir la peça. Actualment conservada a l'ajuntament de Barberà de la Conca, a l'espera d'una restauració i la seva exposició pública.

Aquesta nova aportació al patrimoni de la Conca de Barberà representa una extraordinària notícia a celebrar, però també ha de servir per fer-nos reflexionar sobre les actuals polítiques patrimonials de les nostres administracions locals i comarcals.

Que el de Barberà de la Conca serveixi com a exemple als ajuntaments de la comarca per seguir, a poc a poc, a l'augment del patrimoni cultural local i comú.

Notes

- 1.- Pérez Sánchez, A. *Pintura Barroca en España, 1600–1750*. Manuales de Arte Cátedra. Madrid 2010. Pàg. 54
- 2.- Fontbona, F.; Manent R. *El paisatgisme a Catalunya*. Destino, Barcelona 1979.
- 3.- Amorós i Albareda, D. *L'època de Nogué Massó: artistes colomins 1880 – 1965*. Associació Cultural Baixa Segarra. Santa Coloma de Queralt 2011.
- 4.- "Mapa fet per Gili del terme de Santa Coloma de Queralt y de Vellprat en lo any 1750" Mapas y Planos, 473. ACA. Barcelona.
- 5.- Sala, Ll. *Pisatges del Sud*. Fundació Caixa Tarragona. Tarragona 2008. p. 24